

Науково-дослідна робота за темою магістерської дисертації

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	C – соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	C5 Соціологія
Освітня програма	Аналітика соціальних даних
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	Очна (денна)
Рік підготовки, семестр	2 курс, 1 семестр
Обсяг дисципліни	4,0 кред. ЄКТС/120 годин: лекції – 16 год., семінарські – 30 год., самостійна робота – 74 год.
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Екзамен, МКР
Розклад занять	https://schedule.kpi.ua/
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор і практичні: доцент, кандидат філософських наук, доцент, Пиголенко Ігор Вікторович, e-mail: pigolenko@gmail.com
Розміщення курсу	Посилання на дистанційний ресурс Moodle: https://do.ipk.kpi.ua/course/view.php?id=8049

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчання на другому, магістерському рівні вищої освіти передбачає написання та захист кваліфікаційної роботи – магістерської дисертації. Необхідною передумовою успішного написання та захисту магістерської роботи є вміння та навички з проведення самостійного наукового дослідження. Результати такого дослідження мають бути інтегральною та найважливішою складовою всієї фінальної роботи магістранта.

Курс «Науково-дослідна робота за темою магістерської дисертації» надає можливість отримати чітке уявлення про вимоги та методологію проведення наукових досліджень, готує магістрантів до самостійного дослідження та написання наукових робіт, в першу чергу магістерських дисертацій. Ця дисципліна є важливою складовою частиною вивчення професійно-орієнтованих дисциплін дослідницького (наукового) компоненту. Вона закладає основу для отримання майбутніми соціологами глибоких знань з проблем методології та організації соціологічних досліджень для їх подальшого застосування в практичній діяльності в якості аспірантів, викладачів соціології, наукових співробітників, експертів.

Компетентності, які набуваються під час вивчення дисципліни:

Загальні компетентності:

- Здатність працювати автономно (ЗК 02)

Фахові компетентності:

- Здатність проектувати і виконувати соціологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію (ФК 03)
- Здатність збирати та аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів соціологічних досліджень (ФК 04)
- Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями (ФК 06)
- Здатність презентувати результати наукових досліджень і готувати наукові доповіді та публікації (ФК 10)

Програмні результати навчання:

- Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань (ПР04)
- Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах (ПР05)
- Вирішувати етичні дилеми відповідно до норм професійної етики соціолога та загальнолюдських цінностей (ПР07)
- Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки (ПР09)
- Узагальнювати результати власних наукових досліджень та презентувати їх у наукових доповідях, публікаціях (ПР11).

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити. Для успішного засвоєння дисципліни студенти мають пройти навчання з наступних навчальних дисциплін: «Аналітична соціологія та соціальна поведінка: сучасні підходи», «Методологія та методи соціологічного дослідження в цифрову добу». Крім того, бажано також мати базові навички роботи зі спеціалізованим програмним забезпеченням з обробки та аналізу кількісної соціальної інформації (напр., OCA, PSPP, R), з архівами соціологічних даних (напр., Національний банк соціологічних даних «Київський архів»).

Постреквізити. Після завершення курсу «Науково-дослідна робота за темою магістерської дисертації» здобувачі освіти зможуть виконувати дослідницькі завдання в межах освітнього компонента «Виконання магістерської дисертації».

Отримані під час навчання з даної дисципліни знання, вміння та навички можуть з успіхом застосовуватись при опануванні інших спеціальних і галузевих соціологічних дисциплін.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття, структура та види наукового дослідження.

Тема 2. Проблема істини і структура наукового пізнання.

Тема 3. Поняття «знання» та підходи до його аналізу

Тема 4. Загальнонаукові методи: класифікація.

Тема 5. Методологія соціологічного дослідження

Тема 6. Основні права та обов'язки студентів при підготовці магістерської дисертації

Тема 7. Вибір теми наукового дослідження та визначення її актуальності.

Тема 8. Критичне мислення та академічна доброчесність

Тема 9. Використання штучного інтелекту (ШІ) в наукових дослідженнях

Тема 10. Написання магістерської дисертації: етапи підготовки, вимоги до оформлення.

Тема 11. Вступ магістерської дисертації та основні його складові.

Тема 12. Принципи роботи з джерелами.

Тема 13. Узагальнення результатів наукового дослідження та форми його апробації

Тема 14. Підготовка презентації та захист магістерської дисертації

4. Навчальні матеріали та ресурси

4.1. Базова література:

1. Бабіченко, А. К. Основи наукових досліджень : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти / за редакцією А.К. Бабіченка. Міністерство освіти і науки України, Міністерство охорони здоров'я України, Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут", Національний фармацевтичний університет. Харків : Друкарня Мадрид, 2021. 133 с.
2. Берко, А. Ю. Організація наукових досліджень, написання та захист магістерської дисертації : навчальний посібник / А.Ю. Берко, Є.В. Буров, О.М. Верес, А.В. Катренко [та 3 інших] Міністерство освіти і науки України. Львів : Видавництво "Новий світ-2000", 2025. 280 с.
https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000647998&local_base=KPI01
3. Дизайн дослідження: підходи на основі якісних, кількісних і змішаних методів / пер. Ігор Кобель, Тарас Кобель. Львів : Видавництво Українського католицького університету, 2022. 284 с.
4. Кислий, В. М. Організація наукових досліджень : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Суми : Університетська книга, 2023. 223 с.
5. Магістерська дисертація : рекомендації до структури, змісту, організації виконання та захисту [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю С5 Соціологія / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: І. В. Пиголенко, Т. В. Коломієць. – Електрон. текст. дані (1 файл). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025. – 81 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/e9aa25e9-39e3-4269-a321-5ec485ebb4ee/content>

4.2. Допоміжна література

1. Бодров, В. Г. Методологічне та інструментальне забезпечення наукових досліджень : навчальний посібник / В.Г. Бодров, Л.Л. Лазебник, С.В. Онишко, В.А. Рожко, О.А. Шевчук ; за редакцією О.А. Шевчука ; Університет державної фіскальної служби України. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. - 323 с.
https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000629207&local_base=KPI01
2. Браславська О. В. Організація наукових досліджень в умовах цифрової трансформації: методологічні підходи та перспективи застосування / О. В. Браславська // Перспективи та інновації науки (Серія "Педагогіка", Серія "Психологія", Серія "Медицина"). - 2025. - № 6. - С. 181-192. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prainnsc_2025_6_17
3. Василенко Н. В. Штучний інтелект та академічна доброчесність: формування етичних норм у цифровому середовищі / Н. В. Василенко // Суспільство та національні інтереси. - 2025. - № 7. - С. 306-313. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/scntint_2025_7_26
4. Вихрущ, В. О. Методологія та методика наукового дослідження : підручник / В.О. Вихрущ, Ю.М. Козловський ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет "Львівська політехніка". - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. - 335 с.
https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000634076&local_base=KPI01
5. Гальків, Л. І. Організування і проведення наукових досліджень: 1001 тест для магістрів : спецкурс для спеціальностей 051 "Економіка", 073 "Менеджмент" : навчальний посібник / Л.І. Гальків, О.Б. Мрихіна ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет "Львівська політехніка". - Львів : Растр-7, 2021. - 197 с.
https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000635630&local_base=KPI01
6. Етичний кодекс ученого України. URL: <http://www.inem.lviv.ua/wp-content/uploads/2013/03/ekuu.pdf>.
7. Калита Н. І. Академічна доброчесність в сучасному освітньому просторі / Н. І. Калита // Перспективи та інновації науки (Серія "Педагогіка", Серія "Психологія", Серія

- "Медицина"). - 2025. - № 7. - С. 416-422. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prainnsc_2025_7_37
8. Кодекс професійної етики соціолога. URL: <https://sau.in.ua/pro-sau>.
 9. Комплексні вимірювальні інструменти в соціологічних дослідженнях: розроблення, адаптація, обґрунтування достовірності [Є. Головаха, С. Дембіцький, Н. Паніна та ін.]; за наук. ред. Є. Головахи та С. Дембіцького. Київ. Інститут соціології НАН України. 2022. 405 с.
 10. Конверський, А. Є. Критичне мислення : підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей / А.Є. Конверський ; Міністерство освіти і науки України ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. - Київ : Центр учбової літератури, 2022. - 362 с. https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000642398&local_base=KPI01
 11. Костін, Ю. Д. Теорія і методологія наукових досліджень : навчальний посібник для студентів (магістрів) усіх форм навчання / Ю.Д. Костін, Т.В. Полозова, І.А. Шейко, Д.Ю. Костін ; Міністерство освіти і науки України, Харківський національний університет радіоелектроніки. - Харків : ХНУРЕ, 2021. - 152 с. https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000634072&local_base=KPI01
 12. Лагодієнко В. В. Вибір методології наукового дослідження / В. В. Лагодієнко, Л. В. Іванченкова, О. В. Лагодієнко // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. - 2022. - № 3. - С. 4-9. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2022_3_3
 13. Литвинов А. С. Використання штучного інтелекту в освіті та наукових дослідженнях здобувачів вищої освіти / А. С. Литвинов // Перспективи та інновації науки (Серія "Педагогіка", Серія "Психологія", Серія "Медицина"). - 2025. - № 1. - С. 651-663. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prainnsc_2025_1_58
 14. Медвідь, В. Ю. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навчальний посібник / В.Ю. Медвідь, Ю.І. Данько, І.І. Коблянська. - Суми : Університетська книга, 2020. - 218 с. https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000629382&local_base=KPI01
 15. Новікова Н. Методологія як теоретична модель наукового дослідження / Н. Новікова // European scientific journal of economic and financial innovation. - 2025. - № 2. - С. 414-420. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esjefi_2025_2_40
 16. Пиголенко І. В., Єнін М. Н. Програма соціологічного дослідження // Велика українська енциклопедія. URL: [https://vue.gov.ua/Програма_соціологічного_дослідження_\(дата_звернення:_1.05.2025\)](https://vue.gov.ua/Програма_соціологічного_дослідження_(дата_звернення:_1.05.2025)).
 17. Х'юмер М. Знання. Реальність. Цінність: Вступ до аналітичної філософії майже для всіх / пер. з англ. Бистрицький М.Є. Київ : Наш Формат, 2024. 404 с.
 18. Хейбер, Джонатан. Критичне мислення / Джонатан Хейбер ; переклала з англійської Олександра Бойченко ; ілюстрації Віктора Кудіна. - Київ : Видавництво "ArtHuss", 2023. - 198 с. https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000646981&local_base=KPI01
 19. Шинкарук О. В. Академічна доброчесність як складова академічної культури учасників освітнього і наукового процесу / О. В. Шинкарук // Humanitarian studios: pedagogics, psychology, philosophy . - 2023. - Vol. 14, no. 2. - С. 107-114. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hst_2023_14_2_15
 20. Шульський М. Г. Суть методологічних підходів у науковому дослідженні / М. Г. Шульський // Наукові записки [Української академії друкарства]. - 2024. - № 1. - С. 269–283. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2024_1_28

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни(освітнього компонента)

Лекційні заняття

Лекції із застосуванням інформативно-рецептивних методів, евристичних бесід, елементів навчальної дискусії, елементів проблемного викладу матеріалу.

На заняттях використовуються мультимедійне обладнання, комп'ютер. При дистанційному навчанні використовуються сервіси відеоконференцій Zoom та/або Google Meet, освітній вебсервіс Google Classroom на платформі «Сікорський», месенджери для комунікації зі студентами, університетське програмне забезпечення інформаційно-комунікаційної системи «Електронний кампус».

Лекція 1. Поняття, структура та види наукового дослідження.

Поняття наукового дослідження. Основні принципи дослідницької роботи. Значення особистої мотивації дослідника для написання якісної наукової роботи. Соціальна вагомість дослідницької діяльності для суспільства в цілому. Практична цінність навичок, здобутих в результаті самостійної наукової роботи для діяльності соціолога.

Завдання на СРС:

В науковому соціологічному журналі знайти статтю за темою вашої магістерської дисертації. Проаналізуйте приклад наукової публікації та визначте її тип дослідження.

Література: Осн:1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 18, 20.

Лекція 2. Проблема істини і структура наукового пізнання.

Поняття істини. Функції істини у науковому пізнанні. Проблема існування істини. Об'єктивізм та релятивізм. Наукова істина та проблема пошуку її критеріїв. Раціональні засади істинності. Верифікація та фальсифікація. Практика як критерій істини. Форми істини. Істина й омана. Діалектика розвитку наукового пізнання. Чуттєве пізнання та його елементи. Раціональне пізнання та його форми: а) поняття як основна форма раціонального пізнання; б) судження та умовиводи; в) роль категорій у функціонуванні і розвитку раціонального пізнання, мислення, свідомості. Єдність чуттєвого й раціонального у пізнанні. Типи раціональності в сучасній культурі.

Завдання на СРС:

В науковому соціологічному журналі знайти статтю за темою вашої магістерської дисертації. В статті мають міститись результати теоретико-прикладного дослідження. Визначити суть наукової проблеми, об'єкт і предмет, ціль та завдання дослідження, гіпотези та операціональні визначення основних понять.

Література: Осн:1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 18, 20.

Лекція 3. Поняття «знання» та підходи до його аналізу

Підходи до аналізу поняття «знання» (традиційний спосіб аналізу, теорія оспорюваності, підхід Геттє, без хибних припущень, реліабілізм, належне функціонування, відстеження, оспорюваність). Неспроможність аналізу. Локківська теорія понять. Вітгенштейнівський підхід до понять.

Завдання на СРС:

Складіть схему класифікації знань. Зіставте поняття "знання" та "інформація".

Література: Осн:1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 17, 18.

Лекція 4. Загальнонаукові методи: класифікація.

Поняття та критерії класифікації загальнонаукових методів. Теоретичні та емпіричні методи дослідження. Загальнонаукові теоретичні методи наукових досліджень. Системний метод. Історичний метод. Метод аналізу і синтезу. Метод дедукції та індукції. Теоретичні методи, специфічні для дослідження суспільних явищ.

Завдання на СРС:

Подумайте, в рамках якої (можливо, яких) соціологічної парадигми ви плануєте проводити наукове дослідження, що складе основу вашої магістерської дисертації. Обґрунтуйте свій вибір.

Література: Осн:1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 20.

Лекція 5. Вибір теми наукового дослідження та визначення її актуальності.

Види студентських наукових робіт. Теми, які рекомендуються, теми за вільним вибором студентів. Критерії вибору теми. Особиста зацікавленість студента, користь для майбутньої професійної діяльності. Наявність проблеми (невирішених питань, нерегульованих відносин, колізій законодавства, тощо). Соціальна важливість обраної теми. Ступінь наукової розробки, наявність літератури. Рівень знайомства студента з темою. Реальність проведення дослідження за графіком виконання наукових робіт.

Завдання на СРС:

Опишіть актуальність теми вашої магістерської роботи. Зробіть посилання на дотичні попередні дослідження, статистичний матеріал, соціологічні спостереження та інші факти. Поясніть, на вирішення якої соціальної проблеми спрямоване ваше дослідження.

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 20.

Лекція 6. Використання штучного інтелекту (ШІ) в наукових дослідженнях

Ретроспективний аналіз (пошук джерел, їх стислий опис, систематизація) щодо визначеної проблематики. Генерування ідей (для вибору потенційних напрямів, методів, методик, методології, засобів дослідження тощо). Пошук прототипів та/або аналогів для винаходів (наприклад, для патентів). Пошук необхідних статистичних даних, аналіз даних та визначення закономірностей (зокрема, зв'язків) у BigData. Аналіз (експертиза, критика) новизни / схожості / відмінності / обмежень наукових результатів (положень, гіпотез, концепцій, моделей). Аналіз та/або моделювання ризиків / надійності / безпечності застосування винаходів. Автоматизація рутинних завдань для підвищення продуктивності науковців, покращення якості наукових публікацій

Завдання на СРС:

Сформулюйте запит (prompt-engineering) за вашою темою магістерської дисертації. Порівняйте результати ШІ з вашими напрацюваннями.

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 3, 5, 9, 11, 12, 13.

Лекція 7. Написання магістерської дисертації: етапи підготовки.

Етапи роботи над магістерською дисертацією. Роль планування у процесі написання магістерської дисертації. Вибір теми магістерської дисертації. Збір матеріалу. Вимоги до складання розгорнутого плану роботи. Конспектування. Особливості роботи над прикладним розділом магістерської дисертації. Оформлення магістерської дисертації. Рецензія та вимоги до її написання. Доповідь, види та вимоги до підготовки.

Завдання на СРС:

Розробіть детальний календарний план роботи над магістерською дисертацією. Поясніть кожний пункт плану.

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 20.

Лекція 8. Принципи роботи з джерелами.

Якість наукових джерел, які використовуються студентами при написанні робіт. Монографії, статті в наукових журналах, підручники, статті в соціологічних виданнях загально-практичної спрямованості, результати соціологічних опитувань та досліджень, доповіді на конференціях, новини та прес-релізи. Поняття та види плагіату. Етика науковця. Визначення якості українських джерел: перелік офіційно затверджених фахових видань, Інтернет-сайти окремих журналів. Визначення якості іноземних джерел: рейтинг англomовних видань. Етапи роботи з літературою. Пошук; систематизація та зберігання інформації; конспектування; оформлення бібліографії. Бази повнотекстових матеріалів. База Ліга-Закон, наукова електронна бібліотека періодичних видань бібліотеки імені В.Вернадського, електронні каталоги інших бібліотек, Інтернет пошук за допомогою GOOGLE SCHOLAR. Системи збереження та конспектування інформації за допомогою програм Word, OneNote, EverNote. Правила оформлення посилань та бібліографічних списків та їх використання в студентській науковій роботі.

Завдання на СРС:

Ознайомитися з одним із прикладів інноваційного проекту збирання та аналізу соціологічної інформації. Знайти інтернет-ресурс, за допомогою якого можна створювати веб-анкети. Познайтеся з його можливостями та обмеженнями. Обрати одне дослідження на сайті

Національного банку соціологічних даних «Київський архів», близького за тематикою до вашої магістерської дисертації. Скачати масив і методичну документацію. Ознайомитись з тематикою та змінними відібраного дослідження. Сформулюйте декілька пояснювальних (каузальних) гіпотез і проведіть їх верифікацію, використовуючи PSPP.

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 20.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських занять полягають у формуванні знань, умінь та досвіду обирати тему наукового дослідження, обґрунтовувати її новизну та актуальність; визначати об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження; розробляти структуру наукової роботи; викладати та оформлювати результати дослідження.

Використовуються дидактичні методи, спостереження і порівняння, узагальнення і абстрагування, аналогія, індукція, дедукція, аналіз і синтез, аналітико-синтетичний, абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький.

Семінарське заняття 1. Поняття, структура та види наукового дослідження.

Поняття наукового дослідження. Основні принципи дослідницької роботи. Значення особистої мотивації дослідника для написання якісної наукової роботи. Соціальна вагомість дослідницької діяльності для суспільства в цілому. Практична цінність навичок, здобутих в результаті самостійної наукової роботи для діяльності соціолога. Зарубіжний досвід навчання основам наукових досліджень та критичного мислення. Завдання підвищення рівня вітчизняних наукових досліджень.

1. Що таке наукове дослідження і які його основні ознаки?
2. Які структурні елементи має наукове дослідження?
3. У чому полягає різниця між фундаментальним і прикладним дослідженням?
4. Як класифікуються наукові дослідження за методологічними ознаками?
5. Яка роль емпіричних та теоретичних компонентів у дослідженні?

В науковому соціологічному журналі знайти статтю за темою вашої магістерської дисертації. Проаналізуйте приклад наукової публікації та визначте її тип дослідження.

Завдання на СРС:

Проаналізуйте приклад наукової публікації та визначте її тип дослідження.

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 18, 20.

Семінарське заняття 2. Проблема істини і структура наукового пізнання.

1. Що таке наукова істина?
2. Функції істини у науковому пізнанні?
3. Форми істини?
4. Які етапи наукового пізнання виділяють у філософії науки?
5. Як верифікація і фальсифікація впливають на пізнання істини?

Завдання на СРС:

В науковому соціологічному журналі знайти статтю за темою вашої магістерської дисертації. В статті мають міститись результати теоретико-прикладного дослідження. Визначити суть наукової проблеми, об'єкт і предмет, ціль та завдання дослідження, гіпотези та операціональні визначення основних понять..

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 18, 20.

Семінарське заняття 3. Поняття «знання» та підходи до його аналізу

1. Як філософія і соціологія трактують поняття знання?
2. Які види знання існують?
3. У чому полягає відмінність між інтуїтивним, практичним і науковим знанням?
4. Які сучасні підходи до аналізу знання?
5. Яку роль відіграє знання у формуванні наукового дискурсу?

Завдання на СРС:

Складіть схему класифікації знань. Зіставте поняття "знання" та "інформація".

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 17, 18.

Семінарське заняття 4. Загальнонаукові методи: класифікація.

1. Які існують класифікації загальнонаукових методів?
2. У чому відмінність між емпіричними та теоретичними методами?
3. Як працює індукція та дедукція в науковому дослідженні?
4. У чому суть методів аналізу та синтезу?
5. Як системний підхід застосовується в соціальних науках?

Завдання на СРС:

Подумайте, в рамках якої (можливо, яких) соціологічної парадигми ви плануєте проводити наукове дослідження, що складе основу вашої магістерської дисертації. Обґрунтуйте свій вибір.

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 20.

Семінарське заняття 5. Методологія соціологічного дослідження

Базові поняття методології соціологічного дослідження. Три основні парадигми соціологічного дослідження. Кількісна (позитивістська, статистична) парадигма. Якісна (розуміюча, інтерпретативна) парадигма. Критична соціальна наука. Порівняльна характеристика трьох парадигм: мета дослідження, природа соціальної реальності та людської істоти, співвідношення між наукою та здоровим глуздом, сутність пояснення та теорії, критерії істинності знання, місце цінностей в науковому пошуку.

1. Що включає методологія соціологічного дослідження?
2. Що таке парадигма?
3. Кількісна парадигма.
4. Якісна парадигма.
5. Критична соціальна наука.

Завдання на СРС:

Скласти таблицю «Порівняння трьох парадигм соціологічного дослідження: кількісна, інтерпретативна, критична».

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 20.

Семінарське заняття 6. Основні права та обов'язки студентів при підготовці магістерської дисертації

1. Які права має студент у процесі написання магістерської дисертації?
2. Які обов'язки студентів під час підготовки дисертації передбачені нормативними документами ЗВО?
3. Які можливості академічної підтримки передбачені для студентів?
4. Як будується взаємодія з науковим керівником?
5. Які наслідки можливі у разі порушення студентом академічної доброчесності?

Завдання на СРС:

Чому мало уваги приділяється правам магістрантів при підготовці магістерської дисертації. Особливості взаємодії магістранта та наукового керівника роботи.

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 6, 7, 10, 11, 12, 14.

Семінарське заняття 7. Вибір теми наукового дослідження та визначення її актуальності.

1. Які критерії вибору теми наукового дослідження?
2. Що таке актуальність і як її обґрунтувати?
3. Як тема пов'язується з науковим напрямом підготовки?
4. Які помилки трапляються при виборі теми?
5. Як оцінити новизну та практичну значущість теми?

Завдання на СРС:

Опишіть актуальність теми вашої магістерської роботи. Зробіть посилання на дотичні попередні дослідження, статистичний матеріал, соціологічні спостереження та інші факти. Поясніть, на вирішення якої соціальної проблеми спрямоване ваше дослідження.

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 6, 7, 10, 11, 12, 14, 9, 12

Семінарське заняття 8. Критичне мислення та академічна доброчесність

1. Що таке критичне мислення і чому воно важливе в науці?
2. Як критичне мислення допомагає уникати логічних помилок у дослідженні?
3. Що таке академічна доброчесність і які її принципи?
4. Які види академічних порушень існують?
5. Як перевірити текст на плагіат і які існують сервіси?

Завдання на СРС:

Які шляхи запобігання плагіату в роботі можете назвати. Чим відрізняється академічна доброчесність від інших типів.

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 6, 7, 8, 10, 19.

Семінарське заняття 9. Використання штучного інтелекту (ШІ) в наукових дослідженнях

1. Які основні напрямки використання ШІ у наукових дослідженнях?
2. Як ШІ може допомогти в обробці та аналізі великих обсягів даних?
3. Які приклади застосування ШІ в соціальних, гуманітарних, природничих науках вам відомі?
4. У чому полягають ризики використання ШІ для генерації текстів або ідей у дослідженнях (етичні, методологічні, академічні)?
5. Як інструменти ШІ (наприклад, ChatGPT, Elicit, Semantic Scholar AI) можуть бути використані при підготовці магістерської дисертації?

Завдання на СРС:

Сформулюйте запит (prompt-engineering) за вашою темою магістерської дисертації. Порівняйте результати ШІ з вашими напрацюваннями.

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 3, 5, 9, 11, 12, 13.

Семінарське заняття 10. Написання магістерської дисертації: етапи підготовки, вимоги до оформлення.

1. Які основні етапи підготовки дисертації?
2. Скільки часу зазвичай займає кожен етап?
3. Як планувати роботу над дисертацією ефективно?
4. Які труднощі виникають на різних етапах?
5. Яку роль відіграє календарний план у написанні роботи?
6. Які загальні вимоги до оформлення тексту дисертації?
7. Як правильно оформлювати посилання та бібліографію?
8. Що таке технічні параметри документа (шрифт, поля, міжрядковий інтервал)?
9. Як оформлюються таблиці, рисунки, схеми?
10. Які найпоширеніші помилки в оформленні?

Завдання на СРС:

Продумайте структуру вашої магістерської дисертації. Чи можна було б структурувати матеріал по-іншому? Чому? Ознайомтеся з шаблоном оформлення магістерської роботи, прийнятим у вашому ЗВО.

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 20.

Семінарське заняття 11. Вступ магістерської дисертації та основні його складові.

1. Які елементи повинен містити вступ?
2. Формулювання актуальності.
3. Визначення об'єкту, предмету, мети та завдань наукового дослідження.
4. Постановка наукового питання, його зв'язок з соціальною проблемою, на вирішення якої спрямовано дослідження.

5. Наукова новизна та практичне значення одержаних результатів.

Завдання на СРС:

Поясніть актуальність роботи. Складіть бібліографію основних джерел вашої магістерської дисертації. Визначте об'єкт, предмет, мету та завдання вашого наукового дослідження. Напишіть вступ до майбутньої магістерської дисертації.

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 20.

Семінарське заняття 12. Принципи роботи з джерелами.

1. Які джерела використовуються в магістерській дисертації?
2. Як здійснюється пошук, відбір та критичний аналіз літератури?
3. Що таке бібліографічне посилання і як його оформити?
4. Як оформлювати цитування згідно з вимогами академічного письма?
5. Які сервіси і ресурси допомагають організувати джерела?

Завдання на СРС:

Ознайомитися з одним із прикладів інноваційного проекту збирання та аналізу соціологічної інформації. Знайти інтернет-ресурс, за допомогою якого можна створювати веб-анкети. Познайтеся з його можливостями та обмеженнями. Обрати одне дослідження на сайті Національного банку соціологічних даних «Київський архів», скачати масив і методичну документацію. Ознайомитись з тематикою та змінними відібраного дослідження.

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 20.

Семінарське заняття 13. Узагальнення результатів наукового дослідження та форми його апробації

1. Поняття наукової публікації та її основні види.
2. Наукова стаття, вимоги до її оформлення.
3. Тези доповіді, їх структура.
4. Реферат: структура і алгоритм його підготовки.
5. Рецензія та вимоги до її написання.

Завдання на СРС:

У зарубіжному науковому журналі знайти англomовну публікацію за темою своєї магістерської дисертації. Написати резюме статті обсягом 250 слів. Підготувати невеличке (на 5-10 хвилин) усне повідомлення з викладом основних положень статті та критичним аналізом.

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 20.

Семінарське заняття 14. Підготовка презентації та захист магістерської дисертації

1. Види доповідей
2. Доповідь та вимоги до підготовки.
3. Використання програм з підготовки презентацій
4. Особливості захисту роботи в онлайн режимі

Завдання на СРС:

Опишіть структуру ідеальної презентації для захисту дисертації (вказіть ключові слайди та їх зміст). Які типові помилки в дизайні слайдів? Наведіть приклади та способи виправлення. Як підготуватися до запитань комітету? Складіть список потенційних запитань для вашої теми та відповідей. Проаналізуйте приклад успішного захисту (знайдіть у мережі або з досвіду) та вкажіть, що робить його ефективним. Створіть черновик 5 ключових слайдів для вашої дисертації (використовуйте PowerPoint або аналог).

Література: Осн.: 1, 2, 3, 4, 5; дод.: 1, 4, 10, 11, 12, 14, 20.

Семінарське заняття 15. Модульна контрольна робота

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Самостійна робота здобувача включає:

підготовка до аудиторних занять – 40 год;

підготовка до модульної контрольної роботи – 4 год;

підготовка до екзамену – 30 год.

Загалом – 74 год.

Питання для самостійної роботи для студентів прописані для кожного лекційного та практичного завдання.

Під час планування індивідуального завдання з певного ОК необхідно забезпечити баланс часу СРС відповідної освітньої компоненти. Підґрунтям цього розрахунку є орієнтовні норми часу на виконання здобувачами вищої освіти окремих робіт:

Вид роботи	Підготовка до одного аудиторного академічного часу					Підготовка та складання		Виконання	
	Лекції	Практичні	Семинарські	Лабораторні	МКР* (денна)	Залік	Екзамен	ІСЗ (денна)	ДКР (заочна)
Норма часу (год.)	0,3-0,5	0,5-1	1,5-2	1-1,5	2	6	30	10-15	10-20

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідуваність і виконання завдань

Для студентів, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, необхідним є активна робота на лекційних заняттях, однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Від студентів буде вимагатись активна участь на семінарських заняттях. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських (семінарських) заняттях. Кожне пропущене практичне заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг студента з дисципліни.

Студенти, які пропустили практичні заняття, можуть не допустити зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконавши завдання, передбачені для пропущених занять. Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії для відповідного спілкування з викладачем. Це слід робити як тільки студент буде готовий продемонструвати свої знання і навички з пропущених тем занять.

Теми і завдання для семінарських занять передбачені Силабусом, доступні з особистого кабінету студента в системі «Moodle».

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням.

Студент на практичному занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлення позиції, читаючи з аркуша паперу знижує якість відповіді та оцінку.

Неформальна освіта

За бажанням здобувача, в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин дисципліни в асинхронному режимі, зокрема через опанування дистанційних курсів та інших форм неформального навчання. Для врахування в рейтинговій системі оцінювання балів за такі курси, вони мають змістовно відповідати певним темам силабусу, а їх проходження узгоджене з викладачем дисципліни. На підтвердження проходження неформального навчання студент має надати відповідний документ (сертифікат) із зазначенням назви курсів та їх обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського: <https://osvita.kpi.ua/node/179>.

Зокрема, рекомендується навчання на онлайн курсі «Соціологія та соціальні дослідження: що, як, навіщо?» Курс розміщено на освітній платформі Prometheus за посиланням: https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:IRF+SOC101+2015_T1/home. Можливе використання інших масових відкритих онлайн курсів (повністю або частково) за умови погодження їх тематики та змісту з лектором.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Політика використання штучного інтелекту

Політика використання штучного інтелекту та її принципи регламентуються наказом «Політика використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/1225>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента складається з балів, які він отримує за:

- 1) відповіді на семінарських заняттях;
- 2) презентація власного наукового дослідження в рамках написання магістерської дисертації;
- 3) модульна контрольна робота;
- 4) екзамен

1. Відповіді на семінарських заняттях.

Ваговий бал – 2 бали при відповіді на одне питання. Максимальна кількість балів на всіх семінарських заняттях дорівнює $r_{\text{сем}} = 2 \text{ бали} * 14 = 28 \text{ балів}$.

При відповіді на кожне питання студент отримує:

- повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) якщо при відповіді студент демонструє глибоке знання матеріалу, логічно і послідовно його викладає, дає обґрунтовані висновки, вільно оперує конкретними даними, з легкістю і переконливо відповідає на поставлені питання – 2 бали;
- неповна відповідь (приблизно 60–75% потрібної інформації), допускаються неточності, відповідь менш послідовна; на частину запитань студент відповідає слабо або не відповідає – 1 бал;
- відсутня робота на семінарі – 0 балів.

2. Презентація власного наукового дослідження в рамках написання магістерської дисертації

Ваговий бал – 12.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», тема розкрита повною мірою (не менше 90% потрібної інформації), робота написана самостійно, відповідає встановленим вимогам та здана вчасно – 11-12 балів;
- «добре», тема розкрита не досить повно (не менше 75% потрібної інформації), наявні незначні відхилення від встановлених вимог, здана вчасно – 9-10 балів;

- «задовільно», тема розкрита погано та/або наявні суттєві відхилення від встановлених вимог та/або робота здана із суттєвою затримкою – 7-8 балів;
- «незадовільно», робота не відповідає вимогам на 6 балів – 0 - 6 балів.

3. Модульна контрольна робота

Ваговий бал – 10.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) на всі питання модульної контрольної роботи; студент вільно орієнтується в поданому матеріалі – 9-10 балів;
- «добре», студент надав відповіді на 75% питань модульної контрольної роботи; відповіді на всі питання контрольної потребують уточнень – 7-8 балів;
- «задовільно», студент надав відповіді на 60% питань модульної контрольної роботи; відповіді потребують суттєвих уточнень, недостатнє володіння матеріалом – 5-6 балів;
- «незадовільно», відповідь не відповідає вимогам на 5 балів, студент не орієнтується в матеріалі, вкрай обмежена відповідь – 0 балів.

Заохочувальні бали (не більше 10 балів за усі види робіт):

за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, «Днях науки ФСП», конкурсах студентських робіт, публікації);

участь у факультетських олімпіадах з навчальної дисципліни та всеукраїнських олімпіадах.

4. Екзамен.

Ваговий бал – 50.

Екзамен передбачає усні відповіді на питання, перелік яких наведений у додатку 2.

Критерії оцінювання:

- 40-50 балів – студент відповідає на майже всі питання екзамену, демонструє глибоке знання матеріалу, логічно і послідовно його викладає, дає обґрунтовані висновки, вільно оперує конкретними даними, висловлює власну позицію з дискусійних питань, демонструє ознаки теоретичного мислення та соціологічної уяви;
- 30-39 балів – студент відповідає на більшість питань екзамену, демонструє хороший рівень знання матеріалу;
- 20-29 балів – студент відповідає на приблизно половину питань екзамену, демонструє доволі поверхневі знання;
- 0-19 балів – студент відповідає лише на окремі питання екзамену, не має власної позиції, допускає суттєві неточності.

Умови позитивної проміжної атестації:

Для отримання «зараховано» з першої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 12 балів, для отримання «зараховано» з другої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 24 бали.

Умови допуску до екзамену:

Умовою допуску студента до екзамену є отримання попередньої рейтингової оцінки не менше як 24 бали.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Рейтингова оцінка здобувача (бали)</i>	<i>Університетська шкала оцінок рівня здобутих компетентностей (результатів навчання)</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

Можливі відмітки у відомості семестрового контролю:

Не допущено	Невиконання умов допуску до семестрового контролю
Усунено	Порушення принципів академічної доброчесності або морально-етичних норм поведінки
Не з'явився	Здобувач, був допущений, але не з'явився на екзамен

Перегляд рейтингової системи оцінювання впродовж семестру

Перегляд РСО може здійснюватися за вмотивованою заявою здобувача, що вивчає ОК, органу студентського самоврядування або профспілкового комітету студентів, поданою на ім'я завідувача забезпечуючої кафедри. Процедура перегляду визначена у розділі 7 Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologennia_RSO_2025.pdf

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

На лекціях з дисципліни «Науково-дослідна робота за темою магістерської дисертації» висвітлюються ключові питання організації та проведення наукових досліджень у контексті підготовки магістерської дисертації. Розглядаються основні поняття, структура та види наукового дослідження, проблема істини та структура наукового пізнання. Під час лекцій аналізуються теоретичні загальнонаукові методи, основні принципи роботи з джерелами, а також критерії вибору теми дослідження та визначення її актуальності. Особлива увага приділяється вимогам до структури та оформлення магістерської дисертації, технологічним принципам її написання та узагальненню результатів. Викладач надаватиме студентам цілісний огляд процесу наукової роботи, акцентуючи увагу на практичних аспектах написання дисертації, вимогах до структури та оформлення, методологічних підходах та формах апробації дослідження. Лекції містять практичні поради щодо організації дослідження, аналізу джерел та представлення результатів у вигляді наукових публікацій, доповідей, конференцій.

Від студентів очікується вміння застосовувати теоретичні положення на практиці. На практичних заняттях будуть обговорюватися проблемні аспекти організації та проведення наукових досліджень, методологічні підходи та вимоги до написання магістерської дисертації. Практичні заняття спрямовані на формування навичок наукової роботи, зокрема роботи з науковими джерелами, аналізу та систематизації інформації, формулювання дослідницьких питань і гіпотез, вибору відповідної методології дослідження. Особлива увага приділяється оформленню наукових текстів, дотриманню академічної доброчесності, коректному використанню цитувань і посилань. Під час занять викладач узагальнюватиме та аналізуватиме типові помилки у підготовці магістерських досліджень, надаватиме рекомендації щодо їх усунення, відповідатиме на питання студентів. Студенти матимуть можливість працювати з індивідуальними та груповими завданнями, обговорювати власні дослідження, коментувати й аналізувати роботи одногрупників.

Позааудиторні заняття

Можлива участь студентів у неформальному гуртку для соціологів.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус): Науково-дослідна робота за темою магістерської дисертації.

Складено доцент, кандидат філософських наук, доцент, Пиголенко Ігор Вікторович

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 14 від 23.06.2025)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 4 від 24.06.2025)

Перелік питань, які виносяться на екзамен.

1. Вимоги до оформлення магістерських дисертацій. Вимоги до змісту структурних елементів роботи.
2. Автореферат, поняття автореферату та вимоги до нього.
3. Вимоги допуску магістерських дисертацій до захисту.
4. Захист магістерської дисертації. Критерії оцінювання магістерських дисертацій.
5. Поняття наукового дослідження. Основні принципи дослідницької роботи.
6. Значення особистої мотивації дослідника для написання якісної наукової роботи.
7. Соціальна вагомість дослідницької діяльності для суспільства в цілому.
8. Якість наукових джерел.
9. Поняття та види плагіату.
10. Етика науковця.
11. Визначення якості українських джерел: перелік фахових видань, Інтернет-сайти окремих журналів. Визначення якості іноземних джерел: рейтинг англомовних видань.
12. Етапи роботи з літературою. Пошук; систематизація та зберігання інформації; конспектування; оформлення бібліографії.
13. Теоретичні та емпіричні методи дослідження.
14. Поняття істини. Функції істини у науковому пізнанні.
15. Раціональні засади істинності. Верифікація та фальсифікація.
16. Єдність чуттєвого й раціонального у пізнанні.
17. Визначення об'єкту, предмету, мети та завдань наукового дослідження.
18. Постановка наукового питання, його зв'язок з соціальною проблемою, на вирішення якої спрямовано дослідження.
19. Складові частини наукової роботи. Вступ, основна частина, висновки.
20. Розроблення структури наукової роботи за допомогою комп'ютерної програми MindMap.
21. Відповідність структурних елементів основної частини та висновків меті та завданням наукової роботи.
22. Написання пропозицій до дослідницького проекту.
23. Обґрунтування актуальності обраної теми.
24. Проблема, на вирішення якої спрямовано дослідження, соціальна вагомість цієї проблеми.
- 25.

Перелік питань, які виносяться на МКР.

1. Вимоги до оформлення магістерських дисертацій. Вимоги до змісту структурних елементів роботи.
2. Автореферат, поняття автореферату та вимоги до нього.
3. Вимоги допуску магістерських дисертацій до захисту.
4. Захист магістерської дисертації. Критерії оцінювання магістерських дисертацій.
5. Поняття наукового дослідження. Основні принципи дослідницької роботи.
6. Значення особистої мотивації дослідника для написання якісної наукової роботи.
7. Соціальна вагомість дослідницької діяльності для суспільства в цілому.
8. Якість наукових джерел.
9. Поняття та види плагіату.
10. Етика науковця.
11. Визначення якості українських джерел: перелік фахових видань, Інтернет-сайти окремих журналів. Визначення якості іноземних джерел: рейтинг англомовних видань.
12. Етапи роботи з літературою. Пошук; систематизація та зберігання інформації; конспектування; оформлення бібліографії.
13. Теоретичні та емпіричні методи дослідження.
14. Поняття істини. Функції істини у науковому пізнанні.

15. Раціональні засади істинності. Верифікація та фальсифікація.
16. Єдність чуттєвого й раціонального у пізнанні.
17. Визначення об'єкту, предмету, мети та завдань наукового дослідження.
18. Постановка наукового питання, його зв'язок з соціальною проблемою, на вирішення якої спрямовано дослідження.
19. Складові частини наукової роботи. Вступ, основна частина, висновки.
20. Розроблення структури наукової роботи за допомогою комп'ютерної програми MindMap.
21. Відповідність структурних елементів основної частини та висновків меті та завданням наукової роботи.
22. Написання пропозицій до дослідницького проекту.
23. Обґрунтування актуальності обраної теми.